

FÖRVALTNINGSAKADEMIN

VERKSAMHETSBERÄTTELSE 2022

FÖRVALTNINGEN

I SAMHÄLLET

ANDERS IVARSSON

BENGT JACOBSSON

Studentlitteratur

SÖDERTÖRNS HÖGSKOLA | STOCKHOLM
sh.se

Förvaltningsakademins verksamhet 2022

Förvaltningsakademien är en av fyra centrumbildningar vid Institutionen för samhällsvetenskaper och är placerad vid Avdelningen för offentlig förvaltning. Akademien inrättades i september 2012 och 10-årsjubileet präglade aktiviteterna under året, särskilt under hösten 2022. Antologin Förvaltningen i samhället, som presenterades på Förvaltningsakademins jubileumsseminarium i november, beskrivs närmare i ett eget avsnitt nedan, liksom seminariet.

När Förvaltningsakademien inrättades fanns inte ämnet offentlig förvaltning på högskolan och centrumbildningen var placerad under företagsekonomiämnet. I dag överlappar Förvaltningsakademins verksamhet i hög grad med ämnet offentlig förvaltning inom ramen för Avdelningen för offentlig förvaltning. Det är således svårt att dra en skarp gräns mellan Förvaltningsakademins och ämnets personal och aktiviteter. I denna verksamhetsberättelse redovisas det som i första hand faller in under ramen för Förvaltningsakademins uppdrag, det vill säga uppdragsutbildningar, externa samverkansaktiviteter (framför allt våra öppna seminarier) samt vår rapportserie och andra publikationer med bas i Förvaltningsakademien/avdelningen.

Aktivitetsnivån i övrigt präglades av att avdelningen befann sig i en övergångsfas när det gäller bemanning. Det vill säga att utlysta lektorat inte hade tillsatts än (den första nya lektorn var på plats i november) samt pensionsavgång och föräldradighet. Det betyder att Förvaltningsakademins kärngrupp var relativt liten under en period och mycket fokus fick läggas på att upprätthålla befintliga åtaganden inom den ordinarie utbildningen och andra uppdrag på högskolan, redan ingångna avtal om uppdragsutbildningar, seminarier samt pågående forskning. Under hösten initierades dock ett samarbete med ämnet konstvetenskap på Södertörns högskola kring en poänggivande uppdragsutbildning med fokus på kulturutvecklare och -handläggare på regional nivå. Därutöver kom Förvaltningsakademien att involveras i ett Vinnova-finansierat samarbetsprojekt tillsammans med bland annat Sveriges lantbruksuniversitet, Mittuniversitetet och Handelshögskolan, med syfte att utveckla innovativa arbetsätt och styrformer i förvaltningen.

Förvaltningsakademin i korthet

Se bilagorna i slutet för ytterligare information.

Personal

Antal personer anställda vid Förvaltningsakademin (Avdelningen för offentlig förvaltning) under hela eller delar av året: **15** individer fördelat på 9 helårsarbetskrafter.

Antal deltagare på uppdragsutbildningar: cirka **410** personer

Antal åhörare på seminarier anordnade av Förvaltningsakademin: cirka **170** personer

Styrgruppen

Styrgruppen har under 2022 bestått av

Bo Andersson, grundare The Nordic Way, f.d. generalsekreterare Föreningen Norden

Ulf Bengtsson, direktör Kommuninvest

Åsa Krook, chef arbetsgivarutveckling Arbetsgivarverket

Magnus Larsson, generaldirektör Myndigheten för tillgängliga medier

Britta Lejon, förbundsordförande ST

Jenny Madestam, lektor i ledarskap, Försvarshögskolan

Annelie Roswall Ljunggren, generaldirektör Statskontoret

Styrgruppen har träffats två gånger under året. Därutöver har flera medlemmar bidragit i undervisningen på högskolan och i panelsamtalet under jubileumsseminariet 24 november.

Verksamhet i siffror

Genomförda uppdragsutbildningar: **10¹**

Antal köpare av utbildning: **11**

Intäkter, bidrag från högskolan: **140 000 kr**

Intäkter mindre uppdragsutbildningar samt SAYP (Svenska institutet): ca **1 925 000 kr**

Seminarier arrangerade av Förvaltningsakademin: **9**

Övrigt

- Förvaltningsakademin har under året fortsatt arbetet med att underhålla Facebook-sidan som vid årsskiftet 2022/23 hade kring **300** följare.
- Podden Madestam & Lemne publicerade totalt **11** avsnitt under året. Bland gästerna fanns flera tidigare toppolitiker såsom Leif Pagrotsky, Gudrun Schyman, Jonas Sjöstedt och Isabella Lövin.

Förvaltningsakademin i media

Ur högskolans medieanalys framkommer att forskare verksamma vid eller kopplade till Förvaltningsakademin förekommit sammanlagt **627** gånger i unika publiceringar.

De forskare som förekommer mest frekvent i högskolans mediebevakning är Marja Lemne (**455** unika rubriker) och Jenny Madestam (**84** unika rubriker). Tematiskt var det mycket fokus på svensk politik, inte minst i samband med valet 11 september och efterföljande regeringsbildning. Övriga forskare hade mellan **1** och **60** träffar.

¹ Personer som tagit del av vår helt digitala utbildning med inspelade föreläsningar har räknats som ett tillfälle, men antal köpare av utbildning inkluderar varje unik köpare.

Verksamhet i praktiken

I följande avsnitt presenteras några aktiviteter och händelser som ägt rum eller initierats under 2022 och som vi särskilt vill uppmärksamma.

Förvaltningen i samhället – en antologi

Hösten 2021 tog Anders Ivarsson Westerberg och Bengt Jacobsson – som båda var engagerade i arbetet att etablera akademien – initiativ till en antologi som skulle färdigställas till markeringen av jubileet hösten 2022. En förfrågan gick ut till personer som var eller har varit verksamma vid Förvaltningsakademien och tanken var att boken skulle spegla spännvidden i denna forskning, men även förmedla kunskap om aktuell forskningspolitisk forskning till en bredare publik. Beställningen till författarna var hyfsat korta texter som var vetenskapligt baserade men samtidigt läsvärda för samhällsintresserade personer, även "sådana som normalt inte läser vetenskapliga texter". Långa referenslistor "kommer inte på fråga" och författarna ombads undvika vetenskaplig jargong och anglicismer, fotnoter och slutnoter. Bortsett från detta var det ganska lite styrning i denna bok om... styrning (bland annat).

Antologin kom att bestå av tjugo kapitel som organiserades i tre huvudteman: "Tendenser i tiden", med kapitel som dels handlar om generella utvecklingsdrag som kommit att prägla förvaltningar, dels om förvaltningars allt viktigare kopplingar till en europeisk och transnationell omvärld. Här finns kapitel som lyfter fram tillväxten i administrativa uppgifter i förhållande till kärnuppgifter, att alltmer tid ägnas åt uppföljning, rapportering, kvalitetssäkring och andra former för granskning. Vidare finns kapitel om medialisering och digitalisering, förvaltningens internationalisering samt juridifiering. Den andra delen i boken fokuserar på de som befolkar förvaltningen, nämligen "Tjänstemännen". I sex kapitel belysas exempelvis vilka värden som framkommer i platsannonser, poliser och officerare från ett professionsperspektiv, sanktionssystem för statsanställda samt tjänstemannarollen i relation till diskussionerna om tillitsbaserad styrning. Den avslutande delen av boken tar för sig styrning i olika former och skepnader. Här beskrivs och jämförs dominerande styridéer i förvaltningen under de senaste decennierna, myndighetsstyrning och utnämningmakten, användning av standarder samt goda exempel som styrmedel i det offentliga. Vidare finns ett kapitel om samhällstrender som förändrat regeringens styrkapacitet, särskilt det fragmenterade partisystemet. I det avslutande kapitlet ställs frågan om vi eventuellt kan lära något om deltagardemokrati från det demokratins "urmoder" – antikens Aten.

Tioårsjubileet

Den 24:e november anordnade vi ett halvdagsseminarium för att markera Förvaltningsakademins första tio år och presentera den nya antologin. Totalt deltog ett 70-tal personer under seminariet, som sedan avslutades med ett mingel. Föreståndaren hälsade välkommen med en påminnelse om hur viktigt det är med en välfungerande förvaltning för en vital demokrati. Därefter tog Jenny Madestam över rollen som moderator och lotsade åhörarna genom ett fullmatat program, med presentationer av

kapitel från antologin samt ett panelsamtal som de viktigaste beståndsdelarna. Innan dess höll rektor ett kort tal om Förvaltningsakademins och förvaltningsforskningens plats på högskolan. Sedan gav Sten Heckscher, hedersdoktor på Södertörns högskola, en inblick i Förvaltningsakademins tillblivelse och betydelsen av att förvaltningspolitiken får en stark grund i forskningen. De kapitel från antologin som sedan presenterades var "Transnationell offentlig förvaltning" (Noomi Weinryb), "Vägar mot en bättre granskning" (Bengt Jacobsson), "Nyhetsrapportering och medial påverkan av kommunaltjänstemän" (Jaakko Turunen), "Semiprofessioner med våldsmonopol" (Jenny Madestam), "Tjänstemannaansvar och sanktionssystem för statsanställda" (Richard Sannerholm), "Tillitsbaserad styrning och kommunaltjänstemäns syn på medborgare och politiker" (Johan Sandén), "Tillit, misstro och ny teknologi i offentlig sektor" (Daniel Castillo), "Från OPA till NPM och NPG" (Anders Ivarsson Westerberg), "Regeringens utnämningssmakt" (Marja Lemne), "Att styra riket i en ny tid" (Rune Premfors). Se bilagan för fullständiga titlar och alla författare.

Seminarier avslutades sedan med ett panelsamtal kring förvaltningspolitik och förvaltningspolitisk forskning och utbildning, med deltagare från styrgruppen (Bo Andersson, Ulf Bengtsson och Britta Lejon) samt chefsjurist Hedda Mann (Arbetsgivarverket), Erik Nyberg (stf generaldirektör Statskontoret) och Anna Wignell (Region Västmanland).

Presentationerna och panelsamtalet filmades och inspelningarna har senare gjorts tillgängliga på högskolans hemsida: <https://www.sh.se/forskning/centrumbildningar-och-forskningsnatverk/forvaltningsakademien/digitala-seminarier>.

Sustaingov

Förvaltningsakademien är med i ett samarbete med ett antal offentliga aktörer som fått finansiering från Vinnova. Arbetet innebär att formulera "missions" som kan bidra till likvärdiga och hållbara förutsättningar – mellan centrum och periferi – till hälsa och välbefinnande och till lokalsamhällets attraktivitet och funktionalitet utan att överutnyttja planetens resurser. Arbetet sker inom ramen för utlysningen "Impact innovation" och är ett led i en urvalsprocess som ska utmynnas i att upp till fem strategiska innovationsprogram sjösätts under första kvartalet 2024. Innovationsprogrammen ska riktas mot en eller flera övergripande samhällsutmaningar och förutsätter samverkan mellan en bred konstellation av aktörer. Bakom Impact innovation står Vinnova, Formas och Energimyndigheten.

Projektet går under namnet SUSTAINGOV (Systemic, Sustainable and Societal Impact through Transformational Governance and Systems innovation) och avser att "lösa ut den systemproblematik inom offentlig sektor som hittills satt käppar i hjulet för att generera långsiktigt hållbara effekter på system- och samhällsnivå".

Projektet ska, under åtta månader, förbereda en ansökan om att bli nästa generations strategiska innovationsprogram. Medverkande i konsortiet av offentliga aktörer är Mittuniversitetet, Länsstyrelsen i Västerbotten, Handelshögskolan i Stockholm, SLU, SKR, flera kommuner och kommunala sammanslutningar.

Kriget i Ukraina

Att förvaltningen blivit alltmer invävd i det europeiska och det transnationella noterades i antologin Förvaltningen i samhället. Det beskriver en utveckling som blivit allt tydligare under flera decennier – inte minst efter att Sverige blev medlemmar i EU 1995. Detta blev även en mycket påtaglig realitet för Förvaltningsakademien och avdelningen under 2022. I januari höll vi ett gemensamt zoom-möte med företrädare från Ukrainian School of Governance i Kyiv, där vi diskuterade kurslitteratur och undervisningsupplägg på våra respektive masterutbildningar. Planen var att de skulle komma på besök till Stockholm och Södertörns högskola senare samma vår. Den 22a februari ändrades alla planer och all normalitet då Ryssland inledde sin fullskaliga invasion av Ukraina. En av våra samarbetspersoner i Kyiv kunde senare samma vår, juni 2022, komma till högskolan som gästforskare vid Förvaltningsakademien med ekonomiskt stöd från Östersjöstiftelsen. Under 2022 har Olena Shevtsova involverats i seminarieverksamhet, undervisning och arbete med forskningsansökningar och rapportskrivande vid akademien och övriga delar av högskolan. I september höll hon till exempel ett öppet seminarium med titeln "The role of stakeholder partnerships for the efficiency of reforms", med ett 40-tal deltagare från flera länder (online).

Det har förstås varit en omtumlande tid på det mänskliga planet, men det har också varit ett tillfälle att lära mer om Ukraina, ukrainsk förvaltning och reformer. Vidare har vi kunnat följa den svenska hanteringen av flyktingströmmarna i kölvattnet av invasionen på nära håll. Det är ofta detaljer kring bankkonton, samordningsnummer, skolundervisning för barnen osv som "blir" politikens essens. För vår nya kollega har vistelsen också inneburit många nya insikter om det svenska (forsknings)samhället – och vartefter även en imponerande kännedom om det svenska språket.

Kriget i Ukraina fick vidare konsekvenser för genomförandet av SAYP-utbildningen (Swedish Academy for Young Professionals, finansierad av Svenska institutet) under sensommarn. Den var planerad att äga rum i Kyiv, men fick flyttas till Tbilisi i stället. Genomförandet gick, trots det svåra läget i regionen, väl. Under våren 2022 lyckades även Förvaltningsakademien att omdirigera en del av medlen från SAYP till sina alumni i Ukraina, som utförde autoetnografier för att dokumentera hur förvaltningen förändrades under krigets första månader.

I samband med krigsutbrottet engagerades också Förvaltningsakademien i en liknande autoetnografisk datainsamling i Ukraina med fokus på organisering av judiskt liv och kultur under krigets första månader, denna gång i samarbete med Paideia – det europeiska institutet för judiska studier i Sverige. Finansieringen kom från Annika och Gabriel Urwitz stiftelse och skedde i samarbete med CPO – Centrum för studier av politikens organisering. Under hösten 2022 förbereddes dessutom en ansökan om medel från Svenska institutets program Public innovation, för att utbilda högre tjänstemän i Ukraina i samarbete med Mohyla Academy i Kyiv.

Bilaga

1. Förteckning över personer knutna till Förvaltningsakademien, hela eller delar av 2022

Mats	Bergman	Professor
Petya	Burneva	Fil dr
Daniel	Castillo	Docent
Anders	Ivarsson Westerberg	Professor
Bengt	Jacobsson	Professor
Marja	Lemne	Fil dr
Zhanna	Kravchenko	Docent
Jenny	Madestam	Docent
Eva Maria	Magnusson	Lektor
Torbjörn	Nilsson	Professor
Andreas	Pettersson	Lektor
Richard	Sannerholm	Lektor
Rune	Premfors	Professor emeritus
Martin	Qvist	Lektor
Therese	Reitan	Docent
Johan	Sandén	Fil dr
Olena	Shevtsova	Forskare
Nazem	Tahvilzadeh	Lektor
Jaakko	Turunen	Lektor
Sabine	Walter	Institutionssekreterare
Noomi	Weinryb	Docent
Jenny-Li	Österman	Institutionssekreterare

2. Genomförda uppdragsutbildningar

Beställare	Datum	Tema
Statens maritima och transporthistoriska museer	22 mars	Den svenska förvaltningsmodellen och tjänstemannarollen
Riksbanken	17 mars & 8 september	Den svenska förvaltningsmodellen och tjänstemannarollen.
Lärarytbildningskansliet	30 september	Den svenska förvaltningsmodellen och tjänstemannarollen
Konsumentverket	19 maj	Tjänstemannarollen och den statliga värdegrunden
Svenska institutet	Augusti	SAYP utbildningstillfälle, Georgien
Karolinska institutet	16 november	Lärosätena i statsförvaltningen, styrning och organisation. KI:s chefsutbildningsdagar.
Södertörns högskola HR	7 december	Den svenska förvaltningsmodellen och tjänstemannarollen
Moderna museet	8 december	Förvaltningens juridik, den svenska förvaltningsmodellen och tjänstemannarollen
Olika myndigheter	löpande	Att arbeta i staten – digital utbildning med inspelade föreläsningar.

3. Publikationer

Titel	Författare	Tidskrift/bok
Meta-governance as partial organization.	Emma Ek Österberg & Martin Qvist	<i>Administrative Theory & Praxis</i>
Att ta miljösamverkan i mål: Delrapport om Miljömålsrådets programområden 2019–2022.	Martin Qvist	Södertörns högskola
Outsourcing av rättsstaten: Myndigheters användning av konsulttjänster inom juridik.	Richard Sannerholm	I: Karl Djurberg Malm & Richard Sannerholm (red): <i>Rättsstaten i den</i>

		<i>svenska förvaltningen. En forskningsantologi.</i> Statskontoret.
Mellan straffrätt, offentlighetsrättslig arbetsrätt och förvaltningspolitik: tjänstemannaansvaret och statsanställda	Richard Sannerholm & Therese Reitan	<i>Förvaltningsrättslig tidskrift</i>
Performing control in the Swedish Twitter sphere or: How a 1920s' Russian linguist helps us understand dynamics of digital authority.	Jaakko Turunen, Steffen Werther & Walid Al-Saqif	<i>Frontiers in Political Science</i>
Doing the right things or doing things right? Exploring the relationship between professional autonomy and resources in volunteering.	Cecilia Gullberg & Noomi Weinryb	I: Zhanna Kravchenko et al (eds): <i>Resourceful Civil Society</i> . Palgrave Macmillan.
Medborgerligt engagemang på sociala medier.	Nils Gustafsson & Noomi Weinryb	I: Johan von Essen & Lars Svedberg (red): <i>Engagemangets gestaltningar: insatser i och utanför civilsamhället</i> . Studentlitteratur.
Administrativa konsekvenser av riktade statsbidrag.	Anders Ivarsson Westerberg & Daniel Castillo	Rapport till Statskontoret

Anders Ivarsson Westerberg & Bengt Jacobsson (red): <i>Förvaltningen i samhället</i> . Studentlitteratur.	
Kapitel i antologin:	
Hur ett administrationsmonster skapas.	Anders Ivarsson Westerberg & Daniel Castillo
Vägar mot en bättre granskning.	Bengt Jacobsson
Nyhetsrapportering som spegel? Lager av medial påverkan på kommunaltjänstemän.	Sandén, Johan & Turunen, Jaakko
Statsförvaltningen och Europeiska unionen.	Bengt Jacobsson & Göran Sundström
Transnationell offentlig förvaltning.	Jaakko Turunen, Noomi Weinryb & Zhanna Kravchenko
Jakten på den försvunna juridiken – om ett förbisett systemskifte.	Torbjörn Nilsson
Jobba statligt? Tjänstemannaroller och värden i platsannonser.	Therese Reitan
Semiprofessioner med våldsmonopol.	Jenny Madestam
Nitiska och oredliga? Tjänstemannaansvar och sanktionssystem för statsanställda.	Therese Reitan & Richard Sannerholm
Behövdes tillitsbaserad styrning? Kommunaltjänstemäns syn på medborgare och politiker.	Johan Sandén
De perfekta byråkraterna – tillit, misstro och ny teknologi i offentlig sektor.	Alexandra Bogren & Daniel Castillo
En enkät till! Vad vi inte vet men borde veta om anställda i staten.	Therese Reitan & Helena Wockelberg
Förändring, reformer och styrning: från OPA till NPM och NPG.	Anders Ivarsson Westerberg
Regeringens utnämningssmakt – om generaldirektörer, landshövdingar och styrelseordförande.	Marja Lemne & Eva Maria Magnusson
Att styra riket i en ny tid.	Premfors, Rune
Demokrati och förvaltning i antikens Aten.	Premfors, Rune

4. Seminarier, konferenser och övrigt

Vad/var	Datum	Aktivitet
Centrum för kommunstrategiska studier, Linköpings universitet	1 mars	Anders Ivarsson Westerberg & Therese Reitan presenterade Förvaltningsakademiens verksamhet samt AIW:s ESO-rapport om kommunikation på myndigheter (utkom 2021).
Kommunforskning i Västsverige (KFi)	11 mars	Johan Sandén presenterade sin forskning om digitalisering av lärares arbete.
Statskontorets Förvaltningspolitiska dag	5 maj	Bengt Jacobsson deltog i ett forskarsamtal kring dagens huvudtema – "förvaltningen i en föränderlig värld".
Upphandling och "backsourcing"	24 maj	Förvaltningspolitiskt seminarium med professor Johan Berlin, Högskolan Väst, och professor Mats Bergman, Södertörns högskola.
Hållbarhetsdagarna Södertörns högskola	13 juni	Posterpresentation om Förvaltningsakademin och kopplingen till de globala hållbarhetsmålen.
Miljömålsrådet	29 april	Martin Qvist presenterade delrapport från utvärdering av Miljömålsrådets programområden för rådets ledamöter.
Populism och kortsiktig politik	25 augusti	Jenny Madestam deltar ST:s podd Statshemligheter
Förvaltningspolitik och valet	1 september	Förvaltningspolitiskt seminarium med Göran Sundström, Stockholms universitet och tidigare statssekreterare Mikael Sandström
The role of stakeholder partnerships for the efficiency of reforms – an autoethnographic case study of Ukraine	21 september	Förvaltningspolitiskt seminarium med Olena Shevtsova, forskare vid Förvaltningsakademin
Den lokala demokratis vägval: Hur undvika tjänstemannastyren utan att politisera förvaltningen?	22 september	Förvaltningspolitiskt seminarium med Gissur Erlingsson, Linköpings universitet

Att styra mot noll. Nollvisionen mellan transport-, folkhälso- och brottspolitiken.	6 oktober	Förvaltningspolitiskt seminarium med Therese Reitan, lektor offentlig förvaltning.
Jakten på den perfekta tjänstemannen	15 oktober	Therese Reitan deltar i ST:s podd Statshemligheter.
Organisationsreformer i samhällskrisernas spår: Vad har hänt?	3 november	Förvaltningspolitiskt seminarium med Fredrik Bynander, Försvarshögskolan, och Bengt Jacobsson, Förvaltningsakademin
Tjänstemannen i skönlitteraturen	17 november	Förvaltningspolitiskt seminarium med Björn Rombach, Förvaltningshögskolan Göteborg.
Förvaltningen i samhället	24 november	Förvaltningsakademiens 10-årsjubileum med bokpresentation.
Det var något med fjärilar	8 december	Förvaltningspolitiskt seminarium med Erik Nilsson, tidigare statssekreterare och skolborgarråd.

5. Uppdragsgivare (utbildning)

Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering

Karolinska institutet

Konsumentverket

Moderna museet

Myndigheten för stöd till trossamfund

Myndigheten för tillgängliga medier

Nordiska Afrikainstitutet

Riksbanken

Statens maritima och transporthistoriska museer

Svenska institutet

Södertörns högskola (lärarutbildningskansliet och HR-avdelningen)